

Cosun

Magazine

NR. 5

2023

04

**Prestatieverbetering
op koers**

08

**'Maximale waarde
creëren voor onze leden'**

11

**Onderzoek naar
grondstofborging**

Start Planet Beet

Onder de naam Planet Beet is Cosun Beet Company eind oktober in Dinteloord officieel gestart met een vernieuwde opzet van de rondleidingen. Directeur Paul Mesters gaf de aftrap. Bezoekers worden ondergedompeld in de wereld van de suikerbiet en ontdekken hoe die wordt verwerkt, hoe zijstromen worden benut en welke toekomstige innovaties het bedrijf nastreeft. De rondleiding wordt jaarlijks ook aangeboden aan coöperatieleden. Gestart wordt dit jaar met leden uit Zuid- en Midden-Limburg en de Peel-regio.

Prijs voor ledenraadlid

Ons ledenraadlid Mariëlle Keijzer uit Lelystad was een van de drie ondernemers die van de provincie Flevoland een zogeheten 'Waarde-Ring' hebben gekregen.

Actieplan Bodem en Water

De Waarde-Ring is een erkenning van de Dutch Food Week, bedoeld voor voedselproducenten die op een bijzondere wijze de banden met consumenten versterken. De Ring wordt in negen provincies uitgereikt. Mariëlle heeft de prijs gekregen voor haar inspanningen om de balans te vinden tussen ecologie en akkerbouw. Mariëlle is onder meer bezig met projecten uit het Actieplan Bodem en

Water (ABW). Zo heeft zij onder andere een wasplaats voor landbouwvoertuigen. Het afvalwater wordt opgevangen en organisch afgebroken. Ook heeft Mariëlle een samenwerkingsverband met het Flevo-Landschap. Mariëlle is daarnaast bestuurslid/secretaris van Boerennatuur Flevoland.

Plant the future

Cosun was op 12 oktober tijdens de Dutch Food Week een van de deelnemers aan het Plant the Future Diner. Met dit stakeholdersdiner wil de Transitiecoalitie Voedsel onder de noemer 'Plantaardig het Nieuwe

Normaal' de verschuiving naar een meer plantaardig en minder dierlijk voedingspatroon helpen versnellen.

Fava-eiwit

Aan het tafelgesprek over de realisering namen 230 vertegenwoordigers deel uit het bedrijfsleven, de politiek, (lokale) overheid, wetenschap, het onderwijs en de NGO's.

Een belangrijk thema bij de transitie is het aspect gezondheid. Bij wijze van attentiemoment serveerde Cosun tijdens het diner een bijzondere cappuccino van ui met schuim van ons eigen Tendra®, een eiwitisolaat uit de favaboon.

Index

Van de voorzitter.....	3
Prestatieverbetering op koers	4
'Maximale waarde creëren voor onze leden'	8
Het suikergehalte blijft achter	10
Onderzoek naar grondstofborging	11
IRS-informatie	12
Kort Nieuws	16

Contact

Cosun

Postbus 3411
4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst
@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, IRS en Michel Heerkens

Foto-omslag

Marianne van den Hoek, akkerbouwster en lid van de raad van beheer van Cosun

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2023

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Werken aan doelen

Beste collega's. Voor elke onderneming is het belangrijk kritisch te kijken naar de eigen prestaties. Dat geldt voor onze eigen bedrijven, maar ook voor onze coöperatie. Zeker als het goed gaat, bestaat het risico dat kosten uit de pas gaan lopen, de commerciële scherpste eraf gaat en de medewerkers en bestuurders achterover gaan leunen. Als we ook in de toekomst succesvol willen zijn en een correcte bietenprijs willen betalen, kan en mag dit bij Cosun niet gebeuren. Dat is de reden dat een paar jaar terug is besloten om als eerste pijler van onze strategie Unlock 25 in te zetten op een gezonde bedrijfsprestatie ('Healthy performance'). Onderliggend moet hierbij vanaf 2025 binnen onze huidige activiteiten structureel jaarlijks 100 miljoen euro meer worden verdiend. Dit is uitdagend, maar realistisch en de onderliggende programma's om dit te bereiken komen goed op stoom. Gelet op het belang hiervan voor de toekomst van Cosun en voor ons als bietentelers besteden we in dit magazine hieraan graag extra aandacht.

De lat ligt hoog

Bij goed presteren hoort tegenwoordig ook dat kritisch wordt gekeken naar zaken als milieu-impact, duurzaamheid en maatschappelijke wensen. Voor ons als akkerbouwers wordt daarbij de lat hoog gelegd, voor ons gevoel misschien wel eens onrealistisch hoog. Toch heeft de afgelopen tijd laten zien dat het belangrijk is dat we actief aan de slag gaan met de gestelde doelen, bijvoorbeeld met

betrekking tot de reductie van gewasbeschermingsmiddelen en de waterkwaliteit. De recente ervaring leert ons immers dat als we de gestelde doelen niet halen, de overheid dwingend kan en zal ingrijpen. Een bekend voorbeeld hiervan is de wintergewassenlijst en het voorschrijven van rooidata, waarbij de overheid via wetgeving rechtstreeks een ingreep doet in ons vakmanschap. Dat moeten we niet willen met elkaar.

Wij zijn niet graag de bringers van slecht nieuws, maar als we de waterkwaliteit niet op orde krijgen, liggen voor de periode na 2027 nog veel strengere maatregelen op de tekentafel. Denk aan gedwongen extensivering of zelfs teeltverboden in bepaalde gebieden, bijvoorbeeld voor de aardappelteelt. Dit zal een grote negatieve impact hebben op individuele akkerbouwers en op Cosun. Om dit te voorkomen is het essentieel dat we de komende drie jaar met elkaar forse stappen gaan zetten om de uitspoeling van nitraat van onze akkers te verminderen. Graag gaan we met u komend winterprogramma het gesprek hierover aan. Wij willen hierbij nadrukkelijk niet op uw stoel gaan zitten en zeker niet belerend overkomen. Wel willen we kijken hoe we elkaar kunnen helpen om de gestelde doelen te bereiken. Een belangrijk element hierbij is het verkrijgen en het delen van inzicht in de knoppen waaraan wij in onze teelten kunnen draaien om de uitspoeling van nitraat verder te beperken. Ik hoop dat we dit komende tijd constructief met elkaar kunnen bespreken op onze teeltbijeenkomsten. Ook hoop ik dat u komende winter bij de voorbereidingen voor het nieuwe teeltseizoen en in de gesprekken met uw teeltadviseur ook aandacht wilt besteden aan aspecten als waterkwaliteit en de uitspoeling van nutriënten. Het is wellicht een andere benadering dan u gewend bent, maar het is wel noodzakelijk als we willen blijven doen waar we zo van houden. En dat is het telen van mooie en gezonde gewassen, waar we ook een boterham aan kunnen verdienen.

Ik wens u veel succes toe bij uw winterwerkzaamheden en wijsheid bij de teeltvoorbereiding van volgend jaar.

Arwin Bos
voorzitter

Prestatieverbetering op koers

Cosun ligt op koers om de prestaties van de bedrijven te verbeteren. Was die verbetering vorig jaar nog € 25 miljoen. Dit jaar wordt opnieuw een verdere verbetering met € 25 miljoen verwacht. “En misschien wordt het wel het dubbele”, denkt financieel directeur (CFO) Hans Schuil. Het doel is € 100 miljoen prestatieverbetering in het resultaat 2025.

Hans Schuil, in het concern eindverantwoordelijk voor de financiën en de cijfers, is tevreden. “We gaan de doelstelling voor de prestatieverbetering voor 2025 zeker halen. In potentie is zelfs nog meer haalbaar”, zegt hij. “We moeten vasthouden en doorzetten.”

Het gaat om verbetering van het onderliggende resultaat. Daarmee wordt bedoeld het resultaat dat Cosun structureel kan maken bij gemiddelde marktomstandigheden.

Nodig

Prestatieverbetering is samen met groei en verduurzaming de opdracht die Cosun zichzelf voor 2025 heeft gegeven. Leidraad is de ontwikkeling van een toekomstbestendige, duurzame productieketen. Uiteindelijk moet dit alles, zoals neergelegd in het strategisch plan Unlock 25, resulteren in

een resultaat in het concern van minimaal € 300 miljoen. Het is de optelsom van marktgroei, de ontwikkeling van nieuwe afzetmarkten en investeren in verduurzaming, maar ook dus van efficiencyverbetering en kostenbesparing. “Uiteindelijk is het de bietenteler die hiervan gaat profiteren”, aldus Hans. “Unlock 25 is een goede basis om stevig door te pakken”, zegt hij ook. “We moeten een robuust Cosun neerzetten, dat onder alle omstandigheden een goede bietenprijs kan neerzetten. De lat voor de bedrijven om hun prestaties te verbeteren ligt daarom hoog. Het moet beter.” Het recept is: het maximale uit het bedrijf halen en het minimaliseren van de kosten.

“Resultaatverbetering was keihard nodig”, licht Schuil toe. “In de jaren 2018-2021 waren de prestaties door covid en

Aviko hard op weg met de prestatieverbetering

De resultaten van het omvangrijke prestatieverbeteringsproject Upturn van Aviko worden steeds meer zichtbaar, aldus Tanya Hené, directeur operations (COO) van Aviko en programmamanager van Upturn. Het project is in 2021 opgezet om in binnen- en buitenland door productie- en efficiencyverbeteringen het maximale te halen uit de productie van frites en aardappelspecialiteiten. “Het moet van begin tot eind efficiënter.”

Voor de prestatieverbeteringsoperatie is de complete waardeketen doorgelicht: van de levering van de aardappelen, tot de verwerking, het productportfolio en de logistiek. Dat is gedaan met hulp van de medewerkers.

Investeren

Bij de verbeteringsslagen gaat het om zeer uiteenlopende maatregelen. Onder andere ter beperking van productieverliezen. Zo produceert bijvoorbeeld de fabriek in Rain am Lech (Duitsland) inmiddels 8.000 ton meer eindproduct dankzij maatregelen die onder meer technische storingen helpen voorkomen. Besparing wordt bijvoorbeeld ook gerealiseerd in

verbetering van de logistieke organisatie. “Welk product slaan we waar in welk vrieshuis op om de klanten zo efficiënt mogelijk te kunnen beleveren?”, aldus Tanya. Maar ook investeringen in bijvoorbeeld nieuwe, efficiëntere machines maken deel uit van het verbeterprogramma. “Het gaat om continu verbeteren. Om kleine investeringen en grote.” Alle maatregelen tezamen moeten Aviko in 2025 tussen de € 30 en 40 miljoen per jaar aan extra opbrengst opleveren.

Tanya Hené (r) in overleg met projectleider Tom Bijvank

Hans Schuil: 'Doorpakken'

slechte marktprijzen ver onder de maat. Daarbij: We hebben het extra resultaat ook hard nodig om onze andere doelen te kunnen bekostigen.

De resultaatverbetering zit bijvoorbeeld in hogere prijzen vragen voor eindproducten, maar moet vooral ook komen uit het intern beter presteren en functioneren van de bedrijven. Het codewoord hierbij voor de prestatieverbetering is healthy performance. Dat moet structureel € 100 miljoen extra opleveren, een fors aandeel in de verbetering

“We moeten een robuust Cosun neerzetten, dat onder alle omstandigheden een goede bietenprijs kan uitbetalen”

naar € 300 miljoen. “Het gaat erom op alle vlakken alle potentie in het concern optimaal te benutten. Oftewel: Unlock!”, vat Hans de essentie samen. Daarvoor is de hele productieketen en zijn bij alle bedrijven de commerciële kant en de manier van werken in de productie en de inkoop grondig doorgelicht om alle verbeteringsmogelijkheden in kaart te brengen. “Je moet vissen eerst identificeren voor je ze kunt vangen”, zegt Hans. “Dat vissen vangen, het doel halen, doen de bedrijven. Dat kan niet vanuit het hoofdkantoor in Breda.”

Inkoop, opslag en verkoop

Bij de resultaatverbetering gaat het om een onderliggende, structurele verbetering, benadrukt de CFO. “In sommige gevallen zijn daarvoor investeringen nodig, bij andere niet.” Maar onder de streep is het € 100 miljoen verbetering. De incidentele kosteneffecten van bijvoorbeeld hoge energie- en verkoopprijzen, zoals nu van suiker, zijn eruit gefilterd. De € 100 miljoen die de healthy performance moet opleveren, is globaal voor een derde afkomstig van veranderingen en verbeteringen in de commerciële hoek, een derde wordt gerealiseerd aan de operationele kant (‘de fabriek’)

Terugverdienen met klimaatinvesteringen

Investeren in verduurzaming kan zich soms zeer snel terugverdienen, leert het voorbeeld van de 8-trapsverdamper in de suikerfabriek in Hoogkerk. “Door de hoge gasprijs in 2022 is in één campagne driekwart terugverdiend van de investering van € 14,9 miljoen”, vertelt Bram Fetter, directeur operations (COO) bij Cosun Beet Company.

Klimaatdoelen

Cosun is met 60 miljoen kuub aardgas per suikerfabriek een grootverbruiker. De suikerwinning is een energieintensief proces van aanwarming en verdamping. De 8-trapsverdamper bespaart jaarlijks 7,5 miljoen kuub (12% van het totale verbruik). De 8-traps – het gefaseerd telkens opnieuw hergebruiken van vrijkomende waterdamp – moet helpen de klimaatdoelen dichterbij te brengen, waaraan Cosun zich gecommitteerd heeft. Cosun ligt daarin ver voor op de concurrentie.

Grote klapper

Met de 8-trapsverdamper is zo'n beetje de grens bereikt van wat in het huidige productieproces aan energiebesparing technisch nog mogelijk en financieel haalbaar is. Om de noodzakelijke CO₂-reductie en het grote klimaatdoel (klimaatneutraal produceren) verder dichterbij te brengen zijn inmiddels nieuwe stappen voorzien, zoals de productie van meer groen gas.

De grote klapper moet de komende jaren gemaakt worden met mechanische damprecompressie en suikerkristallisatie in verticale kristallisatietorens. Een investering van bijna € 150 miljoen per fabriek. “Goed voor een halvering van het aardgasverbruik”, aldus Bram.

In fabriek Vierverlaten zijn de eerste voorbereidingen voor dit zogeheten ‘V-rise’-project inmiddels begonnen. De investering moet nog goedgekeurd worden. Na goedkeuring kan het in 2028 in bedrijf genomen worden. Het overblijvende aardgasdeel moet na 2030 overgenomen worden door nog meer groen gas, e-boilers en eventueel waterstofgas. Voor beide fabrieken is nu al extra capaciteit voor het stroomnet gereserveerd.

Bram Fetter: 'Investeren om klimaatdoelen te behalen'

en een derde zit in de logistieke keten en bij de inkoop van hulpstoffen, producten, diensten en (duurzame) energie. In de logistieke keten gaat het bijvoorbeeld om een verbeterde organisatie van de opslag en andere maatregelen om de opslagkosten te beperken. "Vooral bij de grote bedrijven Aviko en Cosun Beet Company is daar het meeste resultaat te behalen. Maar ook bij Sensus wordt kritisch naar alle aspecten gekeken", aldus de CFO.

Aan de verkoopkant is onder andere gekeken naar hoe de opbrengsten uit bijvoorbeeld pulp, Betacal en andere co-producten vergroot kunnen worden. Dat kan bijvoorbeeld met een hogere voedingswaarde en een daaraan gekoppelde hogere prijs.

Maar ook in beperking van het assortiment tot producten met de hoogste opbrengst liggen verbetermogelijkheden. Dat is vooral bij Aviko het geval. Aviko heeft een uitgebreid assortiment aan aardappelproducten en bedient daarmee tal van marktsegmenten. De insteek daar is besparen door "vereenvoudiging van het assortiment en meer standaardisering". De verbetermogelijkheden van Aviko zijn samengebracht in het zogenoemd Upturn-programma.

Operationele kosten en energie

Maar ook de operationele verbetering van de productiecapaciteit biedt talrijke mogelijkheden, benadrukt Schuil. "Dan moet je bijvoorbeeld denken aan zaken als productielijnen stabiel laten draaien en de vermindering van verwerkingsverliezen."

Schuil: "Een mooi voorbeeld van resultaatgerichte healthy performance is de ingrediëntenfabriek van Duynie. Die is van

'Kijken of zaken anders of beter moeten en kunnen'

verlieslatend omgeturnd naar positieve cijfers. Hiervoor hebben we ook in het personeelsbestand moeten schrappen."

Voor structurele kostenbesparing zorgt ook terugdringing van het energiegebruik door vergroting van de energie-efficiency. Hiervoor zijn vaak ook investeringen nodig, zoals voor de 8-trapsverdamping in de suikerfabriek in Vierverlaten. "Prestatieverbetering gaat hierbij samen met verduurzaming", zegt Schuil. "Goed voor de portemonnee en voor het milieu middels een lagere CO₂-uitstoot."

Overhead

Met het oog op verdere prestatieverbetering wordt komend jaar ook het functioneren van de zogeheten overhead in de

Meer halen uit Betacal

Het doel voor 2025 is structureel € 2 miljoen meer opbrengst halen uit de afzet van Betacal. Dat moet onder andere met logistieke efficiëntieverbetering en de ontwikkeling van nieuwe afzetmarkten, zegt Arno Huijsmans, directeur agrarische zaken bij Cosun Beet Company. "We proberen de Betacal af te zetten met de beste marges. De agrarische dienst heeft als taak vóór elke campagne alle Betacal tegen zo laag mogelijke kosten af te zetten."

Slimme logistiek

Logistiek is er veel mogelijk. Cosun produceert jaarlijks zo'n 330.000 ton Betacal. Daarvan wordt tijdens de campagne sowieso minimaal 140.000 ton in vloeibare vorm afgezet. Daarnaast wordt jaarlijks 60.000 ton weggezet als dekaarde.

Een grote slag kan gemaakt worden met levering via retourvrachten als er meer vast product beschikbaar is. Dat zorgt voor aanzienlijke besparingen in de transport- en opslagkosten. Maar ook bijvoorbeeld simpele oplossingen als losse rijplaten vervangen door vaste paden bespaart op korte termijn op de kosten. "Allemaal margeverbetering", benadrukt Arno. Ook zet Cosun Beet Company in op verdere groei in nieuwe en andere afzetmarkten, zoals in Duitsland, waar nieuwe afzetmogelijkheden ontstaan door het wegvallen van een concurrerende kalkmeststof. "Doel is afzet van 70.000 ton per fabriek" zegt Arno. "Dat scheelt kosten voor opslag, transport en de inhuur van persen die de natte Betacal moeten drogen."

Arno Huijsmans: 'Betacal afzetten met de beste marges'

organisatie grondig tegen het licht gehouden. Het draait ook hierbij om verbetering van de efficiëntie en om vergroting van de slagvaardigheid en slagkracht van het concern. “We gaan kijken of we ons op bepaalde vlakken moeten versterken en of zaken anders en beter moeten en kunnen. We hebben nu bijvoorbeeld nog veel moeite om investeringsplannen voldoende snel door de organisatie te krijgen. Ook kijken we naar verdere digitaliseringsmogelijkheden en naar verbetering van de ICT.”

Dat Cosun de winst deels zoekt in structurele verbetering van de eigen prestaties van de bedrijven is een logische stap in een permanente doorontwikkeling van het concern. De huidige healthy performance-operatie volgt op een periode, waarin de resultaten te laag waren. “Dat wil niet zeggen dat er in het verleden niet gewerkt werd aan resultaatverbetering”, aldus de CFO. “Suikerbedrijven om ons heen kijken bijvoorbeeld nu pas naar sluitingen om de efficiency te verhogen, terwijl wij dat al jaren geleden gedaan hebben. Daardoor beschikt Cosun nu over twee van de modernste en meest concurrerende suikerfabrieken in Europa. Maar dat wil niet zeggen dat we achterover kunnen leunen. We moeten blijven verbeteren om onze voorsprong vast te houden.”

Doorontwikkelen

Het zoeken naar verbeterpunten en groeimogelijkheden houdt nooit op. Door de technologie en kennisontwikkeling dienen zich steeds weer nieuwe kansen en mogelijkheden aan.

Hans Schuil: “Je moet voortdurend blijven kijken hoe je het nog weer beter kunt doen. Telers kunnen dat ook doen op hun eigen bedrijf. Ook daar is steeds potentie om te verbeteren. Zeker als je kijkt naar de opbrengstverschillen tussen bedrijven, liggen daar ook nog mogelijkheden.”

Voor Cosun stopt het niet in 2025 als de Unlock 25-periode is afgelopen. Hans Schuil: “Volgend jaar wordt de strategie herijkt voor de periode 2026-2030. Daarin zullen we voor die periode een nieuwe ambitie voor verdere prestatieverbetering bepalen. Dit alles om te zorgen dat we een goede bietenprijs kunnen blijven betalen.”

Ton Schönwetter
redacteur

De winst zit in gecoördineerd inkopen

“Vijftig procent van de omzet van Cosun zijn inkoopkosten. Exclusief de teeltkosten”, zegt Jord Willemse, directeur inkoop (CPO) van Cosun. Jord is verantwoordelijk voor het brede inkoopprogramma van Cosun.

Het betreft kosten voor logistiek, energie, techniek (aankoop, onderhoud, vervanging), hulpstoffen, ingrediënten en verpakkingsmateriaal en ondersteunende diensten, zoals schoonmaak en beveiliging. Deze kosten zijn momenteel verdeeld over meer dan 10.000 toeleveranciers.

Door een gecoördineerde inkoop is flink geld te besparen. Bijvoorbeeld heeft dat in de logistiek van uitgaande stromen inmiddels geleid tot 10% besparing. Ook kan er zo efficiënter gewerkt worden. “Sinds juli is er een Energy-Panel waar digitaal inzicht is in het stroomverbruik in Nederland. Met dit overzicht kopen we nu groene stroom in en maken we zo slagen in de CO₂-reductie.”

Pure winst

“De kostenbesparingen bij de inkoop door synergie zijn belangrijk voor de winstgevendheid. Je hebt bovendien een beter inzicht in de totale inkoopkosten door de inkoop te digitaliseren en te standaardiseren. Je creëert meer efficiency. Het is pure winst”, zegt Jord. “Als je centraal inkoop, haal je in totaliteit meer resultaat dan wanneer je alle businessgroepen afzonderlijk maximaal laat inkopen.” In de logistiek bijvoorbeeld gebeurt dat al langer, op andere terreinen nog niet. Aan Jord en zijn team de taak dat verder te organiseren en te structureren.

In 2025 moeten al die inkoopmaatregelen zorgen voor minimaal € 20 miljoen minder uitgaven. “Hoe sneller we alles optuigen, hoe meer we er uithalen. Het gaat daarbij niet enkel om de prijs, maar zeker ook om de kwaliteit en de interne en externe relaties.”

Jord Willemse: ‘In logistiek veel winst behaald’

Marianne van den Hoek-Huijbregts

‘Maximale waarde creëren voor onze leden’

“Ondernemen is meebewegen voor je toekomst”, zegt Marianne van den Hoek-Huijbregts. Marianne is sinds 2018 lid van de raad van beheer. Ze is de eerste gekozen akkerbouwster in deze bestuursfunctie.

Het akkerbouwbedrijf van Marianne en haar man Coen in het Zeeuwse Dreischor is een van de twintig deelnemers aan het pilotproject van Groeikracht Cosun. Hierbij hebben Cosun en Aviko-telers uit Nederland en Frankrijk in kaart gebracht wat er op hun bedrijf allemaal gebeurt rondom toekomstbestendige teelt. Het is tevens een eerste vingeroefening met de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw (BMA). Cosun is van plan het project uit te breiden naar een grotere groep telers. “Als coöperatie steken we onze nek uit. We willen faciliteren. Het project is een handreiking naar verdere verduurzaming. Er liggen pittige opgaven op het boerenbord en de tijd dringt. Iedere teler zal zelf keuzes moeten maken”, aldus Marianne.

Praatplaat

De BMA is door de sector ontwikkeld om prestaties op biodiversiteit eenduidig te kunnen meten, maatschappelijk te laten waarderen en vooral ook de teler hiervoor financieel te belonen. “We wilden als Cosun ervaren hoe de theorie in de praktijk uitwerkt”, vertelt Marianne. “Het resultaat is een ‘Boerenpraatplaat’, waarop in één overzicht zichtbaar is wat je als teler onderneemt op het vlak van verduurzaming van de teelt. Het is een interessante manier om inzichtelijk te maken wat je al doet op je bedrijf, hoe je scores zijn en waar je kunt verbeteren. Aan de hand van de BMA Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) blijkt dat wij thuis al best veel oppakken op het gebied van biodiversiteit”.

Naast de KPI's is in het pilotproject ook gekeken naar initiatieven als circulariteit, bodem, water en plantgezondheid. “Met bloeiende akkerranden en groenbemesters, gebruik van vaste mest, niet-kerende grondbewerking, zonnepanelen op de daken, beperking van erfemissie door was- en vulplek met fytobak, Planet Proof- en Global Gap certificering, zijn al mooie stappen gezet,” aldus Marianne.

“Wij willen ons akkerbouwbedrijf verder ontwikkelen en toekomstbestendig maken voor de volgende generatie. Ook qua water. Zoetwaterbeschikbaarheid is in Zeeland een groot probleem.” Onder de percelen wordt nu een innovatief ondergronds opslagsysteem

aangelegd. In de winterperiode wordt zoetwater opgevangen en geïnfil- treerd in de aanwezige zoetwaterbel om volledig zelfvoorzienend te kun- nen zijn tijdens droogteperiodes. “Niet alleen de zoetwaterbel in de kreekrug vergroten, maar ook duur- zaam beheren”, vertelt Marianne.

Unlock 25

Marianne (50) en haar man hebben in Dreischor een akkerbouwbedrijf van 220 hectare met suikerbieten (52 hectare), aardappelen (consump- tie en pootgoed), tarwe, graszaad, uien en knolselderij. Ze zijn de vijfde generatie. Zelf is ze opgegroeid op een West-Brabants akkerbouwbedrijf met suikerbietenteelt.

Behalve dat Marianne - moeder van drie kinderen - coöperatielid is, brengt ze in de raad van beheer ook een schat aan andere ervaring mee. Na haar studie bedrijfskunde heeft ze in verschillende organisaties er- varing opgedaan op het gebied van marketing, communicatie en innova- tie. Altijd in de food- en agrisector, onder andere bij bierbrouwer Heineken en bakkerij-ingrediënten- bedrijf Zeelandia en als innovatiema- kelaar voor de Topsector Agri&Food. “Als lid van de raad van beheer zit je heel dicht bij de knoppen van de coöperatie. Een mooie en uitdagende rol. Je bent spil tussen de leden en de organisatie. Als bestuurder moet je de juiste vragen stellen en de juiste beslissingen nemen. We zijn eindverantwoordelijk en leggen

daarover verantwoording af aan onze achterban”, zegt ze.

Veel aandacht gaat daarbij uit naar de uitvoering van Unlock 25, de stra- tegische route van Cosun tot 2025. “Unlock 25 geeft de richting aan, waar we als coöperatie heen willen. Cosun kiest voor de toekomstbe- stendigheid van de coöperatie en die van de leden”, geeft ze aan. “De toekomst zit in plantaardig. Cosun is aan het doorontwikkelen naar een internationaal georiënteerd ingredi- entenbedrijf. Dat is ledenbelang.” De troefkaart daarin is innovatie. Nieuwe bedrijfsonderdelen zoals Cosun Protein en Cosun Biobased helpen de transitie te versnellen en nieuwe markten te betreden. “Een mooi voorbeeld is de veldboon waar- uit we een plantaardig eiwit halen en waarmee we nu ervaring opdoen met de vermarkting.” Een voorbeeld is ook een project van Duynie dat in samen- werking met Heineken bierbostel opsplijt in eiwit en vezelproduct.

Resultaatverbetering

“We willen maximale waarde creëren voor onze leden. Ook in jaren met lage suikerprijzen willen we een goede bietenprijs betalen”, aldus Marianne. Om dat te realiseren heeft Cosun eerder al aangestuurd op in- tensievere, onderlinge samenwerking tussen de bedrijven (‘One Cosun’) en op meer onderlinge samenhang in het concern. Vandaar ook de verkoop van fruit- en groenteverwerker SVZ. De doelstelling om op allerlei manieren

het bedrijfsresultaat te verbeteren naar minimaal € 300 miljoen is een logische stap in de ontwikkeling van de coöperatie. “Eén van de drie speer- punten in onze strategie is resultaat- verbetering via ‘Healthy performance’. Het gaat om continue verbetering van de operationele en financiële presta- ties.” Ook een andere, betere verwaar- ding van coproducten valt daaronder, zoals bietenpulp. Marianne: “Een groot deel van onze kosten is inkoopgerela- teerd. Daar moet je goed de focus op hebben.” In de Healthy performance- operatie zitten ook HR-elementen, vertelt ze. “Het gaat ook om een gezonde en veilige werkomgeving voor alle medewerkers.”

Verantwoord besluiten

Bij de ontwikkeling van nieuwe mark- ten en de investeringen die daarmee gemoeid zijn, kan Cosun in de raad van beheer ook rekenen op de speci- fieke kennis en internationale erva- ring van de drie externe leden. “Iedere nieuwe business case wordt van alle kanten goed doorgerekend en zowel commercieel als technisch beoor- deeld. De ruimte voor nieuwe inves- teringen is er”, zegt Marianne. “We maken nu goede jaren door. Maar we moeten kritisch en scherp blijven. Je kunt niet zomaar alles uitgeven. We zijn naar voren geschoven door de leden. Je voelt de verantwoor- delijkheid. Het gaat om forse investeringen.”

“Ondernemen is meebewegen voor je toekomst”, zegt Marianne tot slot. “Je hebt daarvoor een heldere strategie nodig, waar je op handelt. Het is kan- sen creëren en kansen pakken. In de situatie van nu. Je kunt op papier allerlei mooie ambities hebben. Dat is goed. Maar je weet ook dat de praktijk vaak weerbarstig is. Niet elke innovatie slaagt. Dat is inherent aan de ontwikkeling van nieuwe acti- viteiten. Maar ik zie dat bij Cosun de goede energie erop zit.”

Ton Schönwetter
redacteur

‘Cosun is aan het doorontwikkelen’

Het suikergehalte blijft achter

De suikeropbrengst lijkt goed te worden, maar het suikergehalte blijft helaas ver achter. De verklaring is te vinden in het typische groeiseizoen. In de herfst heeft doorgaans de oogst de meeste aandacht, maar er valt ook veel te leren van gewasbeoordeling.

De suikeropbrengst lijkt dit jaar ondanks de late zaai gemiddeld best goed uit te pakken. Met de verwachting van 13,9 ton suiker per hectare zitten we op het niveau van het langjarig gemiddelde. Dit ondanks de drie weken latere zaai met een theoretisch negatieve invloed van circa 750 kilogram suiker.

Het suikergehalte stelt gemiddeld wel erg teleur. Op dit moment is het daggemiddelde ongeveer 16%. Dat is in vergelijking met andere jaren zeker 1% lager. De late zaai van dit jaar heeft weliswaar enig effect, maar geeft geen verklaring voor het grote verschil. De belangrijkste oorzaak is het weertype van 2023. De zeer droge periode tot medio juli heeft weinig zichtbare droogteschade opgeleverd, maar had wel invloed op de groei, die tot dat moment minder vlot verliep. Na de regen heeft het gewas zich sterk ontwikkeld in bladvolume en kleur. Tot medio oktober is zowel de dag- als de nachttemperatuur erg hoog geweest. Uit de fysiologie van de biet is bekend, dat hij onder deze omstandigheden meer in de vorm van wortel groeit en minder op suikergehalte. Bij koude nachten gebeurt het omgekeerde en neemt het suikergehalte toe. Cosun Beet Company zal met de ervaringen van 2023 het groeimodel op verwachte suikeropbrengst, inclusief wortel en suikergehalte eventueel verder aanscherpen. Een belangrijke bron hiervoor zijn de teeltregistraties in Unitip.

Behoud bodemkwaliteit

Nu de bieten worden geoogst, is het goed ook oog te hebben voor het behoud van een goede bodemstructuur. De invloed van bodemverdichting is niet altijd goed zichtbaar in het volggewas, maar heeft zeker een negatief financieel effect als gevolg van minder optimale doorworteling van het bodemprofiel. Bovendien heeft het een negatief effect op de waterhuishouding. Te veel neerslag kan niet goed worden verwerkt. Bij droogte lijdt de plant sneller onder het tekort. Naast een goede planning van de oogst, inspelend op de weersomstandigheden, is het belangrijk gebruik te maken van machines met lage druk op de bodem. Op een nat perceel is het risico op bodemverdichting groter. Goede drainage is dan ook essentieel om de risico's in de oogsttijd te verminderen.

Beoordeel het gewas

Aan het einde van het groeiseizoen valt veel te leren van wat in de teelt goed is gegaan en wat beter kan. De invloed van ziekten zijn juist dan goed te beoordelen. Bladgezondheid heeft gelukkig veel aandacht. Hoe ziet het blad eruit? Is op tijd en met het juiste middel gespoten? Zie je verschillen op het perceel? Het is goed de ervaringen met elkaar uit te wisselen om hiervan te leren.

In meerdere percelen zijn verschijnselen van aantasting door rhizomanie geconstateerd. Ook resistente rassen laten zogenaamde blinkers zien: individuele planten die geel van kleur zijn en aan de vaatbundels de typische bruinverkleuring hebben. Is dit verschijnsel bij meerdere planten zichtbaar, dan is nader onderzoek wenselijk. De agrarische dienst kan daarbij helpen.

Pieter Brooijmans
manager agrarische dienst

Neem bij het optreden van blinkers contact op met de agrarische dienst

Onderzoek naar grondstofborging

De agrarische dienst van Cosun Beet Company heeft als doel samen met de telers elk jaar voldoende suikerbieten geleverd te krijgen om de gewenste hoeveelheid suiker te kunnen produceren. Het gevecht om de akker wordt jaarlijks groter, mede door de vele maatschappelijke opgaven. Onderzoek moet daarin meer inzicht geven.

De basis voor voldoende grondstof is het aantal ledenleveringsbewijzen (LLB's) die telers bezitten. Het gaat om circa 6,5 miljoen LLB's, oftewel 6,5 miljoen ton suikerbieten bij 17% suiker. De LLB's zijn overdraagbaar binnen de acht zones. Jaarlijks stelt de raad van beheer het toewijzingspercentage vast, gericht op het verkrijgen van de gewenste hoeveelheid suikerbieten.

Voor bedrijven kan het lastig zijn de volledige toegewezen hoeveelheid te leveren, omdat het bouwplantentechnisch niet past. In situaties dat dit speelt, kan het een overweging zijn een aantal LLB's over te dragen aan een andere teler of een startende bietenteler. Er zijn telers voldoende die zo'n deel over willen nemen.

Onderzoek

De laatste jaren is door telers om begrijpelijke redenen gemiddeld scherper uitgezaaid. Hierbij speelt ook het gevecht om de akker een rol. Aanleg van bufferstroken, meer woningbouw, de ontwikkeling van bedrijfsterreinen en de natuurontwikkeling zorgen voor minder landbouwgrond. De gevolgen van het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn worden eveneens zichtbaar. Op zand- en lössgronden moet eens per vier jaar een rustgewas geteeld worden.

Daarnaast willen diverse afnemers van producten uitbreiden in areaal. De prijzen van producten liggen op een hoger niveau dan jaren geleden. Dit is mede noodzakelijk vanwege de gestegen kosten, maar ook om te kunnen innoveren als bedrijf.

De concurrentie in het bouwplan neemt dus toe. Cosun

wil graag meer inzicht krijgen in de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de akkerbouwgewassen in het algemeen en de invloed op de beschikbaarheid van areaal voor aardappelen, suikerbieten en cichorei. Om dit in beeld te krijgen wordt door OC&C een impactstudie uitgevoerd. OC&C is een strategisch adviesbureau met expertise in de landbouw. Voor de studie is ook een enquête onder de telers gedaan, die waardevol is voor de eindresultaten. Het rapport wordt in november opgeleverd. In een volgend nummer van Cosun Magazine wordt verder ingegaan op dit onderwerp.

Bietenzaadbestelling

Voor teeltseizoen 2024 is in de vroegbestelling meer bietenzaad besteld. De verwachting is dat er geen rassen met hogere financiële opbrengsten meer bij komen. Op andere raseigenschappen, zoals bladgezondheid, kunnen verbeteringen komen. In totaal is driekwart van het bietenzaad besteld. Vorig jaar was dat 55%. Met deze hoeveelheden is de vroegbestelkorting goed benut. Met het opgegeven zaaivoornemen hebben we een eerste indicatie voor het areaal. Als dit het contractareaal wordt, krijgen we een plus op het areaal van 2023.

Arno Huijsmans
directeur agrarische zaken

Vasthouden van mineralen met een groenbemester of vanggewas voorkomt verliezen en betekent dat minder aanvoer van stikstof in de volgteelt nodig is

Maatregelen rond nitraat op een rij

Sinds het verschijnen van het ontwerp 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, ruim twee jaar geleden, is er veel discussie geweest over stikstofuitstoot en nitraatuitspoeling. Inmiddels is het definitieve Actieprogramma in werking getreden en zijn de maatregelen merkbaar voor telers op zand- en lössgronden.

Het is met name de '1-oktober-maatregel' die in deze gebieden actueel is. De beslissing om suikerbieten pas vanaf 1 november te beschouwen als wintergewas maakt de regels ingewikkelder. Vanaf 1 november kunnen suikerbieten zonder gevolgen gerooid worden. De inzaaiverplichting van een vanggewas, bedoeld om nitraatuitspoeling in de winter te beperken, geldt vanaf 1 oktober, maar niet meer bij oogst vanaf 1 november. Wanneer in oktober is gerooid, leidt dat echter tot een korting op de stikstofgebruiksruimte van 5 of 10 kg per hectare, omdat niet tijdig een vanggewas kan worden ingezaaid. Als geen vanggewas wordt ingezaaid bij de oogst voor november wordt de gebruiksruimte met 20 kg gekort.

Gebruiksruimte

In de wetgeving wordt de gebruiksruimte over het gehele bouwplan berekend. Vervolgens kan de totale stikstofruimte naar eigen ervaring en inzicht over het areaal verdeeld worden. Doordat de gebruiksnormen op de zuidelijke zand- en lössgronden in 2015 al met twintig procent zijn afgenomen, ligt de norm op een deel van de percelen onder het landbouwkundig advies. Daar komt nog bij dat in de zogeheten 'nutriëntenverontreinigde gebieden' vanaf 2025 een korting van 20 procent wordt ingevoerd. Daardoor is het nog belangrijker geworden om de beschikbare ruimte efficiënt te benutten in de gewassen die hier het meeste baat bij hebben. Een extra korting door het rooien van

suikerbieten in oktober betekent nog meer druk op de gebruiksruimte.

Gewasrespons

Suikerbieten vertonen vooral bij de eerste vijftig kilogram stikstof die wordt gegeven een sterke gewasreactie. Daarboven zwakt de stijging van het saldo af door een

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

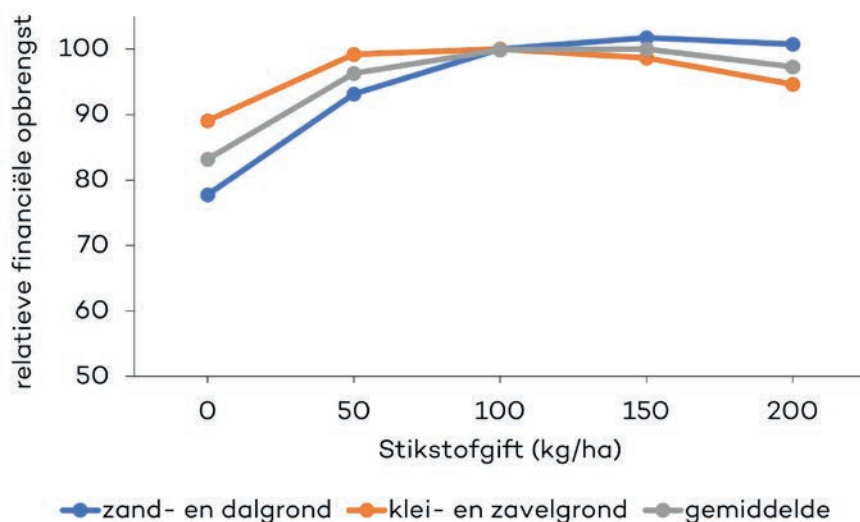
Eindredactie
Jurgen Maassen

combinatie van een teruglopend suikergehalte en een langzamer stijgend wortelgewicht. In figuur 1 is het verloop van de financiële opbrengst bij verschillende stikstofgiften te zien. Deze gegevens zijn gebaseerd op proeven die door IRS zijn aangelegd. Gemiddeld ligt de optimale stikstofgift, uitgaande van de financiële opbrengst, tussen de 50 en 150 kilogram per hectare. Dat betekent dus dat het advies sterk varieert tussen percelen. Een Nmin-monster is de basis voor de berekening van de optimale gift. Wordt er op dit advies 5 of 10 kilogram in mindering gebracht, dan heeft dit een beperkt effect op het saldo. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld aardappelen, waar een suboptimale stikstofgift verhoudingsgewijs meer opbrengst kost.

Maatregelen

Het oogstmoment van suikerbieten heeft nagenoeg geen effect op de risico's van nitraatuitspoeling. De hoeveelheid reststikstof die zich na de oogst nog in de grond bevindt, is bij een juiste bemesting niet hoger dan wanneer er geen stikstof aan de suikerbieten wordt gegeven. Een juiste bemesting betekent dat de gift wordt gebaseerd op het advies waarbij rekening is gehouden met de mineralisatie vanuit de grond. Dit betekent dat de nalevering uit organische mest, ook van voorgaande jaren, en uit groenbemesters en gewasresten in mindering wordt gebracht op de

De invloed van stikstof op de financiële opbrengst is grondsoort- en perceelsafhankelijk

adviesgift. De organisch gebonden stikstof in mest of bijvoorbeeld compost komt over meerdere jaren vrij. Wordt er regelmatig organische mest aangevoerd, dan stapelt deze organische stikstoffractie zich op en neemt de mineralisatie toe.

Nalevering

Een gedegen advies is cruciaal. Denk daarom in de winter na over het bemestingsplan en maak gebruik van de tools die beschikbaar zijn, zoals de stikstofapplicatie van IRS. Via de eerder genoemde nalevering uit mest en groenbemesters kan meer dan 50 kilogram stikstof beschikbaar komen voor het gewas. Een te lang

aanhoudende nalevering is echter nadelig voor de interne kwaliteit van de bieten. Dat maakt grasgroenbemesters of mest met een hoge C/N-verhouding ongeschikt voorafgaand aan de bietenteelt.

Bouwplan

Door een goede gewasrotatie en het op een juiste manier inzetten van organische mest en groenbemesters is het op bedrijfsniveau mogelijk om verliezen te reduceren. Over de hele rotatie kan dan aan de nitraatnorm worden voldaan.

André van Valen
specialist bemesting

Signalen na de oogst: Is er ruimte voor verbetering?

Het observeren van bieten aan de hoop geeft een goede indruk van de rooikwaliteit en gezondheid van de bieten

Suikerbieten aan de hoop geven inzicht over wat goed is gegaan en wat beter had gekund. Daarnaast kunnen de gegevens in de gewichts- en kwaliteitsopgave nadere signalen verschaffen over de teelt van dit seizoen.

Leren van de bietenhoop

Door langs de hoop te lopen en op enkele plekken de bieten goed te bekijken, kan een goede indruk gekregen worden van de rooikwaliteit. Let dan met name op het kopwerk, puntbreuk, beschadigingen en de hoeveelheid aanhangende grond of bladresten. Daarnaast is het raadzaam om te letten op de aanwezigheid van misvormde of door rot aangetaste bieten. Het achterhalen van de oorzaak is belangrijk om gerichte keuzes te kunnen maken voor de volgteelt. Een hulpmiddel hierbij is de ziekten en plagen-applicatie die te vinden is op www.irs.nl. Deze applicatie is ook

beschikbaar voor de smartphone.

Op de site van het IRS staat ook een interactieve video over herkenning van wortelrot.

Hoe de kwaliteitsopgave te lezen?

De gewichts- en kwaliteitsopgave die iedere teler na levering van de bieten toegestuurd krijgt, geeft waardevolle informatie over het behaalde resultaat. Bij grote verschillen in kwaliteitscijfers tussen de geleverde vrachten kan dit duiden op een heterogeen perceel of haarden van ziekten of plagen. Met name de combinatie van een afwijkend

suikergehalte en een andere afwijken-de parameter zoals K, Na, aminoN of invert kan in de richting wijzen van een bepaald ziektebeeld. Hierdoor kan een verklaring gevonden worden voor mogelijk tegenvallende resultaten. Zo is de combinatie van een laag suikergehalte, hoog Na-gehalte en laag aminoN-gehalte typisch voor bieten die door rhizomanie zijn aangetast. Een laag suikergehalte in combinatie met een zeer hoog aminoN-gehalte kan wijzen op een te ruime of te late N-bemesting. Een laag suikergehalte in combinatie met een hoog invertgehalte kan wijzen op de aanwezigheid van rotte bieten in de partij of een ongunstige bewaring. Het suikergehalte kan van jaar tot jaar behoorlijk verschillen afhankelijk van het groeiseizoen. Vergelijk daarom het suikergehalte met de gemiddelde gehalten in de regio om na te gaan of het resultaat boven- of ondergemiddeld is.

Martijn Leijdekkers
specialist rassen, bewaring
en interne kwaliteit

Monsternamen van
geleverde bieten voor
kwaliteitsbepaling

Wees voorbereid op vorst

**Vorst kan tot grote schade leiden bij suikerbieten.
Het nemen van de juiste voorzorgsmaatregelen is
belangrijk om het risico te beperken.**

Een verwachte mooie opbrengst van de suikerbieten kan op het laatste moment toch nog uitlopen op een teleurstelling als een teler verrast wordt door vorst. Vanaf begin december neemt het risico op vorst gestaag toe.

Stel rooien niet onnodig uit

Bieten aan de hoop kunnen tegen vorst beschermd worden door tijdig afdekken van de hoop. Als de bieten nog in het veld staan bij een vorstperiode is de kans op schade groot. Het rooien bewust uitstellen tot in december is daarom risicovol. Het komt vaak voor, dat het weer plots omslaat en dat er dan onvoldoende capaciteit is om nog snel voor de vorst alle bieten te rooien. Het advies is daarom om in november alle gunstige rooidagen te benutten om de bieten kwalitatief goed aan de hoop te krijgen en vervolgens de bewaarhoop goed te blijven volgen.

Bewaarhoop managen

Om vorstschade aan de bewaarhoop te voorkomen is het zaak om de hoop af te dekken vóórdat het gaat vriezen. Eén nacht met matige vorst kan al tot de nodige schade leiden. Houd daarom dagelijks de weersverwachtingen en het IRS-bewaaradvies vorst in de gaten. Afdekken met Toptex helpt enigszins bij lichte vorst doordat opgedroogde bieten onder Toptex wat minder snel bevriezen, maar geeft onvoldoende bescherming bij aanhoudende of matige tot

strengere vorst. Daarvoor is het nodig om de hoop (aanvullend) met winddicht materiaal te bedekken, zoals plastic, zeil of Jupettes. Tijdens campagne 2022/2023 bleek dat hopen die zowel met Toptex als met winddicht materiaal waren bekleed, goed beschermd bleven tegen vorst en dat contactbevriezing bij deze hopen weinig voorkwam. Met alleen een laag plastic kwam na enkele nachten met matige tot strenge vorst wel schade voor bij bieten die tegen het plastic aan zaten. Bijkomend praktisch voordeel is ook dat plastic gemakkelijker over een hoop met Toptex te trekken is. Om snel te kunnen handelen als het weer plots omslaat, is het zaak dat de benodigde afdek- en bevestigingsmaterialen klaar liggen. Ga daarom tijdig na of voldoende materiaal voorradig is. Een juiste voorbereiding en uitvoering van de bewaring kan veel ergernis en teleurstellingen voorkomen.

Kijk voor nadere informatie en afdektips in de IRS teelt-handleiding op www.irs.nl.

Martijn Leijdekkers
specialist rassen, bewaring
en interne kwaliteit

Bescherming van de
bietenhoop tegen
vorstschade met
winddicht materiaal

Met een integraal-ontbladeraar wordt bietenblad grotendeels direct ondergewerkt

Hoe voorkom ik verspreiding van bladschimmels?

De agrarische dienst krijgt regelmatig vragen over hoe om te gaan met bietenblad bij en na de oogst, zeker als er veel bladschimmelaantasting in het gewas is. Een hoge besmetting levert risico's op voor de teelt erna.

Het advies is bietenblad na de oogst direct onder te werken. Na het inwerken kunnen de schimmels minder gemakkelijk door de wind worden verspreid naar aangrenzende percelen. Zodra het blad in vochtige grond wordt ingewerkt, begint de afbraak van het blad. Met die afbraak wordt ook de schimmel aangetast.

Droog en koel

De bietenhoop droog houden door op het juiste moment af te dekken leidt doorgaans tot betere bewaarresultaten, zo blijkt uit meerjarig IRS-bewaaronderzoek. Het afdekken van de bewaarhoop, voornamelijk bij langere bewaring, heeft een positief effect op de bietenkwaliteit. De grondtarra is over het algemeen lager, het suikergehalte beter en afdekking

biedt bescherming tegen extra schimmel- en rotvorming. Daarmee draagt het bij aan een hogere financiële opbrengst. Meer informatie over bewaring en afdekken is te vinden in de teelthandleiding van het IRS op www.irs.nl.

Jongerenraad zoekt nieuw lid in Friesland

Cosun vindt de inbreng van jonge leden belangrijk. Dat gebeurt onder andere via de jongerenraad. De jongerenraad heeft vijftien leden. Als jongerenraadlid draai je mee in kringbestuursvergaderingen, waar je een adviesrecht hebt. Daarnaast zijn er jaarlijks een aantal bijeenkomsten van de jongerenraad waarbij we bijvoorbeeld een Cosun-vestiging bezoeken. Deelname aan de jongerenraad kost ongeveer tien dagdelen per jaar. Door het bereiken van de maximale zittingstermijn van zes jaar is er in maart 2023 één vacature in de afdeling Friesland.

Aanmelden

Ben je tussen de 21 en 27 jaar, thuis actief in het bedrijf en wil je Cosun beter leren kennen en jouw stem en die van de jonge akkerbouwers laten horen? Meld je dan voor 15 december aan via secretariaat.rvb@cosun.com. Je reactie zal gedeeld worden met het kringbestuur. Zij zullen contact met je opnemen.

Meer weten over de jongerenraad? Neem contact op met het huidige lid uit Friesland, Foppe Sinnema, (06-38 33 31 39) of de voorzitter van de jongerenraad: Jeffrey Prins (06-20 08 72 20).

